

tíðindablaðið

sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krisjan Dahl
Bláðólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

Pensionistar og onnur sum fáa sosialar veitingar

TAÐ er sjáldan, at vit hoyra pensionistar og onnur, sum fáa sosialar veitingar frá tí almenna, gremja seg. Bert hendinga ferð taka fólk, sum hoyra til hesar samfelagsbólkar — um ein tá kann kalla tey so — til orðanna ímóti myndugleikunum og gera vart við stöðu sína í samfelagnum. Og ikki so lægið heldur. Tí hvussu mong teirra hava neyðugu kreftirnar at leggja seg út í kjak við havssorðaðar politikarar — ella tíma at brúka burtur av tíð síni at kjakast við líkasælur politikarar!

MEN fyrr ella seinni verður teimum stöðan ovboðin. Tey halda seg ikki kunna tiga longur. Tað hava vit sæð fleiri dømi um esar dagarnar, útvarpið kundir bera teimum tey ikki óvanligu boðini, at pensiónir og aðrar veitingar ikki komu út til tíðina.

VIT kunnu ikki góðtaka at verða brúkt sum kastibloka millum landsins myndugleikar og so teir almennu stovnarnar, segði formaðurin í Vága Pensionistafelag við eitt av bløðunum. Hann helt fyrri, at tað altíð eru pensionistar-nir og tey veikastu í samfelagnum, sum verða við sviðið soð, tá okkurt er áfátt sum eitt nú aktuelli trupulleikarnir á Almennastovuni.

TAÐ eru sjálvandi hesir trupulleikar, sum hava fingið bikarið at flóta yvir hjá hesum formanninum og teimum, sum annars hava talað at í fjølmiðlunum, sum helst eru einasta forum, hesi fólk kunnu venda sær til við hjarta-suffum undir slíkum umstøðum.

VIT skulu ikki her við gera viðurskiptini á Almennastovuni, tí tað hava vit gjørt fyrr. Men ilt er at koma uttan um júst henda almenna stovnin, sum jú er tann, ið letur tær ymisku veitingarnar til sjúk, avlamin og pensionistar. Tað er greitt, at starvsfólkini á hesum stovni eru ikki sek í stöðuni. Tey hava leingi gjørt vart við, at arbeiðsbyrðan var ov stór og at tey eru ov fá til at røkja hesa øktu arbeiðsbyrðu.

HÓAST tað ikki er rætt at leggja alla skyldina á landsins myndugleikar í Tinganesi, so man tað vera har, at meginparturin av orsökini til trupulleikarnar liggur, í hvussu so er til at teir ikki eru loystir longu. Tað hava verið skiftandi landsstýri við ymsum politiskum litum, og tey eru øll sek í hesi stöðuni. So er spurn-ingurin, um hetta skyldast illvilja móti einum stovni sum Almennastovuni ella rætt og slætt líkasæla. Ella kann tað skyldast sjálv-ari umsitingini í Tinganesi? Tað vilja fleiri vera við. Av og á hefur eisini verið frammi, at øll lands-umsitingin átti at verið umskipað soleiðis, at hon gjørdist meira effektiv. Helst liggur ein partur av svarinum til allar umrøddu trupulleikar júst í hesum: at umsitingin og arbeiðsgongdin í Tinganesi er bæði ótíðarhóskandi og alt ov órationell.

MEN fyrri at bota um hetta, so mugu teir, ið stýra í Tinganesi, fyrst innsiggja hesa stöðu og so taka avleiðingarnar av henni, og tað er heilt einfalt — at broyta hana. Tað veri tí sagt her.

HETTA at tað eru tey veikastu í samfelagnum: børnini og tey gomlu og tey sjúku og brekaðu, sum altíð vera við sviðið soð, tá samfelagságóðarnir skulu býst millum okkum øll, er ikki nakað, sum bert eyðkennir Føroyar. Tað kenna vit frá flestu samfeløgum. Men í eini tíð, har eitt stuðugt størri tal av fólki gerast gomul, har er neyðugt við eini mentalitetsbroyting í fleiri liðum í samfelagsmaskinuni. Serliga tað at okkara politikarar meira fara at virða hesar stættir í samfelagnum sum ein meira týðandi part nú hesin talmessiga gerst alsamt størri av heildini.

AT virða tey av okkum, sum ikki eru før fyrri at arbeiða ella virka í arbeiðslívinum longur, minni er rætt og slætt ein samfelagssynd.

TAÐ tekur tíð, til slíkar mentalitetsbroytingar festa seg, men eitt stig á leiðini er at virða tey gomlu og tey sjúku so frægt, at tey fáa tað, tey hava krav og rætt til. Í hesum føri pensiónina og aðrar veitingar.

TAÐ man vera hugstovt hjá teirnum gomlu at vita sær, nú tey hava verið við til at menna og úbyggja hetta samfelagið til eitt satt vælferðarsamfelag, at tey, nú tey eru vörðin gomul, ikki longur skulu eiga sín náttúrliga lut í samfelagságóðanum.

jamú

Alt vald til Tengil

Tann sum sunnumorgnar lurtar eftir tí frálíku barnasøguni, ið so sanniliga eisini er fyrri vaksinn, og sum Sverri so meistarlíga lesur fyrri okkum í útvarpinum, hann kann ikki annað enn gera sær einar og aðrar tankar um heimsstöðuna og um tað samfelag ein sjálvur livir í.

Evnið í søguni er sum í so mongum søgum, bardagin — mótsetningarnir — millum tað ónda og tað góða. Tað ónda í hesi søgu verður vist okkum gjøgnum bølmenningu og einaræðisharran Tengil, hvørs harraboð øll skulu lýða og øll skulu kenna slagorð hansara »Alt vald til Tengil«.

Veri tað langt frá mær at samanbera Birgir úr Kvivik við Tengil úr Karmanjaka, men lesur ein

ritgerðir hansara so er lætt at koma til ta niðurstöðu, at hann fegin sær alt vald her á landi savnað á nøkrum fáum hondum, ella í øllum førum hjá nøkrum fáum trustum.

Feskasta dømi í so máta er verjuroða hansara fyrri SEV. Tað er honum ikki nógmið at SEV hevur einaræði yvir hvørjum laggadropa av vatnið ið dryppar her á landi, nei teir skulu sanniliga eisini hava einarætt til smoltstöðirnar, og eftir hansara meti er hetta ein sjálfvylgja, tá teir jú frammanundan eiga áirnar.

Smábygdin skulu einki njóta av hesum ríki-dømi, og smámaðurin enn minni, hann kann í staðin tæna makthavarunum og lýðin lat seg flyta hagar tað hóvar peninga-

valdinum.

Tað man vera eindømi í søguni at eitt land gevur einum felagsskapi — í hesum føri SEV — einaræði yvir øllum vatni í landinum, ja í veruleikanum yvir tí regni Várhalla letur regna javnt yvir okkum øll.

Í staðin fyrri at lata SEV enn meira vald, átti landsstýrið heldur at tikið hetta vald frá teimum, tí tann náttúrliga gongdin í einum demokratiskum samfelag, má og skal vera júst hin øvuga, nevnliga at tað er SEV ið kemur til myndugleikarnar og søkir um loyvi tá teir vilja eina á ella oyðleggja eitt av vøkru vøtnum okkara.

Leyvuhjarta

Áheitan á Pól og Essa

TAÐ frættist, at tú Pól leggur tingsessin frá sær, vegna ov stóra arbeiðsbyrðu í býráðnum — ja er kanska als ikki at hitta, tá Hans Mortensen kemur í audiens.

Eg og fleiri við mær vilja heita innliga á teg um endiliga at verða sitandi á tingi, tí jú meira, ið tú situr í tinginum, tess minni stundir hevur tú til at gera faderur í býráðnum, faderur sum t.d. Sundsdepilin, floglíkis-vollin á Kirkjubøreyni, pedagoglíkisstovnin í B36-barakkini o. s. fr.

Men tað, sum verri er fyrri okkum sjúku, er tað at Essa kemur á ting í tinnu stað.

Harra Essa Arge: Man ikki vera munandi meira brúk fyrri tær á hospitalinum enn á tingi! Hann, ið liggur og bíðar eftir knivinum, hann hevur í hvussu so er brúk fyrri at hava fult og heilt álít á sinum lækna, men hetta álít man rúmast á einum ógvuliga litlum stað, tá ein veit, at lækni er strassaður av tveimum fulltíðar politiskum stovrum, áðrenn hann skal í gongd við

knivinum.

Tað hevur verið sagt fyrr og toli at sigast aftur, at vánaligum amatørpolitikarum eiga vit ríkiligt av, meðan góðir læknar altíð eru ein mangulvera.

Tí einaferð enn, Essa, tú vilt fegin tæna hesum samfelag, og tað gert tú munandi betur um tú skippar lógtíngið, og í staðin heldur teg til hospitalið, tí har er tað tú hoyrir heima.

Sjúkur

Fáur lýgur meira enn helvtina

Í Dagblaðnum fyrri seinasta mánadag skrivur blaðmaðurin Jákup Martin Gulaksen at byggitilfar í miðal dýrka 5 pst. orsakað av nýggju inntøkulógnum.

Greinin hjá blaðmanninum st. ur á síðu 4. Hon er undirskrivað JMG. Hann sigur m.a.: »Hjá timburhandlum fæst at vita, at eftir teimum fyrbils útrokningum, sum eru gjørdar, verður met, at í miðal dýrkar byggitilfar við umleið 5 pst.«.

Í endanum tekur blaðmaðurin eitt dømi. Hann sigur: »Um dømi verður tikið við einum miðal húsum í dag, sum undan, at lógirnar komu í gildi, kostaðu 300 tús. kr., kemur fram, at eini slík húsdýrka við umleið 15.000 krónum.«

Tá blaðmaðurin setur eini vanlig seðhus til

300.000 kr., so er hetta í lægra lagi. Vit mugu heldur rokna við eini 600 til 800.000 kr. Og tá verður hækkingin 30 til 40.000 kr. Annars gangi eg út frá, at greinin hjá blaðmanninum er álítandi. Hon byggir á upplýsingar og útrokningar frá timburhandlum. So tað er helst í lagi.

Leita vit so fram á forsiðuna á Dagblaðnum sama dag, so finna vit ein annan blaðstjórnarlim, og har finna vit so sanniliga eisini heilt onnur tøl og onnur prosentir. Tann greinin er undirskrivað ójr. Tað er Óla Jákup Rólantsson.

Hann sigur, at eini seðhus í dag kosta 1 mió. kr. Tað kunnu tey eisini gera. Viðari slær hann tvær ferðir fast, at húsin dýrka við 10%, og at 10% av einari millión er 100.000 kr.

At 10% av 1 mió. er 100.000 kann ongin siga nakað ímóti, men JMG og timburhandlar siga so í Dagblaðnum sama dag, at talan er ikki um 10%, men um 5%. Og 5% av eini millión tað er 50.000 kr. og ikki 100.000 kr.

Fáur lýgur meira enn helvtina. So sigur orðatak-ið. Tað gera teir heldur ikki á Dagblaðnum. Teir halda seg bara til helvtina.

Klökkur

Lystiliga prentar

estra

í Gøtu, tlf. 41085

Vit gera hvat vit kunna —
og kunna tað vit gera.